

Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova

- Domeniu de intervenție 1: Servicii locale -

**Estimarea proiectului de tarif și a gradului de suportabilitate
a tarifului pentru serviciile de alimentare cu apă pentru orașul
Cahul și localitățile rurale Crihana Veche, Manta și Roșu**

Report final

Noiembrie 2012

Publicat de către:

Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) GmbH

Sediul social:

Bonn and Eschborn, Germany

Friedrich-Ebert-Allee 40
53113 Bonn, Germany
T +49 228 44 60-0
F +49 228 44 60-17 66

Dag-Hammarskjöld-Weg 1-5
65760 Eschborn, Germany
T +49 61 96 79-0
F +49 61 96 79-11 15

E info@giz.de
I www.giz.de

Autor:

Ana Timuș

Elaborat de către:

Consortium GOPA - Gesellschaft für Organisation, Planung und Ausbildung mbH – Eptisa Servicios de Ingeniera S.L.-
Kommunalkredit Public Consulting GmbH

Elaborat în cadrul:

Proiectului "Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova", implementat de către Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) în numele Ministerului Federal German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ) și cu suportul Guvernului român Agenția Suedeză pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională (Sida)

Partenerii proiectului:

Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor al Republicii Moldova
Ministerul Mediului din Republica Moldova
Agențiile pentru Dezvoltare Regională

Opiniile exprimate în prezentul text aparțin autorului/autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al GIZ, BMZ, Guvernul Român și Sida.

Chișinău, Noiembrie 2012

Content

1	Întroducere	1
2	Analiza tarifului existent a ÎM „Apă-Canal” Cahul.....	4
2.1	Analiza tarifului mediu pentru 1mc de apă în ultimii 3 ani	4
2.1.1	<i>Tarifului și influența lui asupra activității financiare a întreprinderii</i>	<i>8</i>
2.1.2	<i>Neacoperire a cheltuielilor de tarif pentru ultimii 3 ani și factorii generatori</i>	<i>9</i>
2.1.3	<i>Analiza volumelor, a serviciilor facturate și repartizarea pe consumatori</i>	<i>10</i>
3	Gradului de suportare a tarifului pentru serviciile de alimentare cu apă 13	
3.1	Venitul mediu al abonaților	13
3.2	Consumul mediu și gradul de suportabilitate a tarifului.....	14
3.3	Gradul de suportabilitate în dependență de variația consumului de servicii ...	15
4	Proiectul de tarif pentru localitățile limitrofe.....	17
4.1	Numărului de abonați ce vor fi conetați la sistemele rurale	17
4.2	Consumul de servicii de abonații din localitățile rurale.....	17
4.3	Cheltuieli suplimentare privind preluarea în gestiune a sistemelor rurale	18
4.4	Costul 1m ³ de apă în cazul gestiunii separate a sistemelor din fiecare UTA..	19
4.5	Tarifului pentru 1m ³ de apă în dependență de consumul serviciilor în LR.....	20
5	Concluzii și recomandări	21

Tabele

Tabelul 2-1: Evoluția tarifului aprobat pentru serviciul de alimentare cu apă or. Cahul	4
Tabelul 2-2: Cheltuielile incluse în tariful mediu pentru 1m ³ /apă or. Cahul	7
Tabelul 2-3: Analiza peocelui de subsidare încrușată a tarifului, lei /mc	8
Tabelul 2-4: Întreprinderile cu surse proprii de alimentare cu apă, or. Cahul.....	8
Tabelul 2-5: Evoluția gradului de acoperire a cheltuielilor de tarif pentru SAA or. Cahul.....	9
Tabelul 2-6: Compararea volumului efectiv facturat cu volumul planificat, an. 2011	10
Tabelul 2-7: Compararea volumului efectiv facturat cu volumul planificat, an. 2010	11
Tabelul 2-8: Compararea volumului efectiv facturat cu volumul planificat, an. 2009	12
Tabelul 3-1: Veniturile per persoana lună republica, MDL/persoană/lună	13
Tabelul 3-2: Veniturile per persoana lună raionul Cahul, MDL/persoană/lună	13
Tabelul 3-3: Consumul mediu și gradul de suportabilitate a tarifului pentru populație	14
Tabelul 3-4: Suportabilitatea în dependență de variația consumului mediu de servicii, Cahul ..	15
Tabelul 4-1: Date generale privind localitățile analizate	17
Tabelul 4-2: Estimarea volumului de apă facturat în localitățile analizate	17
Tabelul 4-3: Cheltuielile privind preluarea gestiunii sistemelor de alimentare cu apă a LR	18
Tabelul 4-4: Cheltuielile privind preluarea gestiunii sistemului de alimentare cu apă a s. Rosu	19
Tabelul 4-5: Calculul tarifelor de alimentare cu apă an. 2013 în cazul gestiunii separate	19
Tabelul 4-6: Analiza de senzitivitate a gradului de suportabilitate în dependență de consum ...	20

Figuri

Figura 2-1: Evoluția tarifului mediu aprobat pentru serviciile de alimentare cu apă or. Cahul....	5
Figura 2-2: Evoluția tarifului mediu aprobat și influența inflației asupra lui, or. Cahul	6
Figura 2-3: Evoluția ponderii cheltuielilor în tarif or. Cahul.	7
Figura 2-4: Volumele de apă facturate în 2011 comparativ cu cele planificate în tarif, Cahul..	10
Figura 2-5: Volumele de apă facturate în 2010 comparativ cu cele planificate în tarif, Cahul..	11
Figura 2-6: Volumele de apă facturate în 2009 comparativ cu cele planificate în tarif, Cahul..	12

Acronime și abrevieri

ANRE	Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică
BMS	Biroului Național de Statistică
HG	Hotărârea Guvernului
ÎM	Întreprinderea Municipală
ÎM AC	Întreprinderea Municipală "Apă-Canal" Cahul
LR	Localitățile rurale
Mc	Metri cubi
MDL	Valuta națională - Lei
RM	Republica Moldova
SAA	Serviciul de alimentare cu apă
UM	Unități de măsură
UTA	Unitate administrativ-teritorială

1 Întroducere

Scopul studiului este analiza previzionată a tarifului pentru diferite variante de gestiune a sistemelor de alimentare cu apă sau de livrare a apei pentru localitățile rurale Roși, Crihana Veche, Manta și Pașcani de către Întreprinderea Municipală Apă Canal Cahul.

În conformitate cu Strategia de Dezvoltare Socio-Economică a Raionului Cahul pentru 2012-2017 Componenta: Alimentare cu apă și servicii de canalizare, sursa de apă - stația de tatare a apei din orașul Cahul va alimenta cu apa potabila si localitățile rurale din satele Roșu, Crihana Veche, Manata și Pașcani.

La momentul elaborării prezentului studiu se executa și un alt studiu: „Analiza de oportunitate privind preluarea în gestiune de ÎM AC Cahul a sistemelor de alimentare cu apă a satelor Roșu, Crihana Veche, Manta și Pașcani”. În studiu de oportunitate sunt analizate aspectele tehnice, manageriale, economice, instituționale și legale ale procesului de preluare în gestiune a sistemelor de alimentare cu apă din localitățile Roșu, Crihana Veche, Manta și Pașcani de către ÎM AC Cahul. La fel în studiu se analizează și formele de organizare a întreprinderii ce va gestiona sistemele de alimentare cu apă în Cahul și localitățile rurale menționate. Analiza de oportunitate nu a avut drept scop calcularea tarifului pentru situația de preluare în gestiune a sistemelor de alimentare cu apă a localităților Roșu, Crihana, Manta și Pașcani de ÎM AC Cahul.

Scopul detaliat al prezentei lucrării, conform ToR-ului, este calculul proiectului de tarif (previzionat) pentru variantele alternative și a gradului de suportabilitate (pentru tariful previzionat), pentru preluarea gestiunii sistemelor de alimentare cu apă din localitățile Chihana Veche, Manta, Roșu și Pașcani de Întreprinderea Municipală „Apă-Canal” Cahul” și anume:

- Analiza tarifului existent a ÎM „Apă-Canal” Cahul:
 - Analiza tarifului mediu pentru ultimii 3 ani;
 - Analiza procesului de subsidare încrucișată a tarifului și influența asupra activității financiare a întreprinderii;
 - Analiza gradului de neacoperire a cheltuielilor de tarif pentru ultimii 3 ani și factorii generatori;
 - Analiza volumelor, efective comparativ cu cele planificate, a serviciilor facturate și repartizarea acestora pe categorii de consumatori.
- Calculul gradului de suportabilitate a tarifului pentru serviciile de alimentare cu apă:
 - Estimarea veniturilor abonaților;
 - Estimarea consumului mediu și calcularea gradului de suportabilitate;
 - Analiza de sensibilitate a gradului de suportabilitate în dependență de variația consumului de servicii.
- Calculul proiectului de tarif pentru preluarea gestiunii, sistemelor de alimentare cu apă din localitățile limitrofe, de ÎM „Apă-Canal” Cahul:
 - Estimarea cheltuielilor suplimentare privind preluarea gestiunii;
 - Estimarea numărului de abonați ce vor fi conentați la sistemele rurale;
 - Estimarea consumului de servicii de abonații din localitățile rurale.

În localitățile rurale Crihana Veche, Manta, Pașcani și Roșu s-au finalizat lucrările de construcție a sistemului de alimentare cu apă, sursa de apă în toate cazurile este stația de tratare din orașul Cahul. În acest context este oportun calculul proiectului de tarif pentru serviciul de alimentare cu apă cu luarea în considerare a aspectelor privind noii consumatori.

Calculul tarifului pentru 1 m³ de apă în Republica Moldova se efectuează în conformitate cu „Metodologia determinării, aprobării și aplicării tarifelor pentru serviciile publice de alimentare cu apă, de canalizare și epurare a apelor uzate”, hotărîrea ANRE nr. 164 din 29.11.2004. (Monitorul Oficial al R. Moldova nr. 218-223/465 din 03.12.2004), (în continuare Metodologie).

Metodologia este elaborată în corespundere cu prevederile Legii serviciilor publice de gospodărie comunală nr. 1402-XV din 24.10.2002, Legii cu privire la apa potabilă nr. 272-XIV din 10.02.1999, standardelor naționale de contabilitate, altor acte normative ale Republicii Moldova și are drept scop stabilirea unor principii unice de determinare, aprobare și aplicare a tarifelor pentru serviciile publice de alimentare cu apă, de canalizare și epurare a apelor uzate.

Mecanismul aplicat la determinarea tarifelor pentru serviciile publice de alimentare cu apă se bazează pe următoarele principii:

- Prestarea fiabilă a serviciului de alimentare cu apă a consumatorilor la costuri reale, strict necesare pentru utilizarea eficientă a capacităților de producție ale întreprinderii;
- Acoperirea consumurilor și cheltuielilor pentru captarea, pomparea, tratarea, transportarea, distribuția și furnizarea apei;
- Acoperirea consumurilor și cheltuielilor aferente exploatarea eficientă a stațiilor de pompare, rețelelor și instalațiilor de tratare a apei precum și a celor de protecție a mediului;
- Efectuarea unei activități eficiente, ce ar oferi întreprinderii posibilitatea de a-și recupera mijloacele financiare investite în dezvoltarea și reconstrucția capacităților de producție;
- Sub incidența Metodologiei cad toți agenții economici, indiferent de tipul de proprietate, care desfășoară activitatea reglementată în domeniul prestării serviciilor publice de alimentare cu apă.

Conform Capitolului VII, punctul 7.1. al Metodologiei, tarifele pentru serviciile de alimentare cu apă potabilă se aprobă de către autoritățile administrației publice locale.

Punctul 7.2. prevede că întreprinderile calculează tarifele conform prevederilor Metodologiei și le prezintă spre aprobare autorităților abilitate cu dreptul de aprobare a tarifelor respective (ANRE, autoritățile publice locale).

Punctul 7.4. prevede că autoritățile de reglementare, în baza Metodologiei, efectuează analiza corespunzătoare, actualizarea, aprobarea și publicarea tarifelor, care vor intra în vigoare în perioada ce urmează.

Punctul 7.5. prevede că tarifele se stabilesc la nivelul mediu pentru întreaga perioadă a anului calendaristic. Actualizarea tarifelor se va efectua anual, după prezentarea de către întreprindere a raportului financiar pe anul precedent și a materialelor necesare pentru actualizarea tarifelor.

Punctul 7.6. prevede că stabilirea tarifelor se face separat pentru fiecare serviciu prestat. Autoritățile publice locale sunt în drept să stabilească pentru populație tarife mai

redușe decăt cele medii calculate, acoperind diferența respectivă din contul majorării tarifelor pentru celelalte categorii de consumatori. În cazul, când tarifele diferențiate sunt stabilite fără balansarea reducerilor pentru o grupă de consumatori și majorărilor pe altă grupă, autoritatea publică locală este obligată să compenseze întreprinderii, din sursele financiare proprii, pierderile suportate din această cauză.

Punctul 7.7. Tarifele se stabilesc drept tarife fixe, care nu pot fi modificate de întreprinderi, pentru evitarea oricăror discriminări a consumatorilor în procesul aplicării acestora.

Punctul 7.8. prevede că întreprinderile sunt în drept să solicite actualizarea extraordinară a tarifelor pe parcursul anului, dacă există factori obiectivi ce nu pot fi controlați, care justifică o astfel de actualizare și care pot duce la o deviere de 3 și mai mult la sută față de costul stabilit inițial în tarife. În acest caz, întreprinderile vor prezenta o analiză a devierilor dintre datele aplicate la calcularea tarifelor și cele efectiv înregistrate.

Conform punctului 7.9. actualizarea tarifelor se efectuează la cererea oficială a întreprinderilor sau la inițiativa autorităților abilitate cu funcția de reglementare a tarifelor (ANRE, administrația publică locală)

Punctul 7.10. prevede că în tarifele pentru serviciile publice de alimentare cu apă se includ consumurile și cheltuielile pentru captarea, pomparea, tratarea, filtrarea, transportarea, distribuția și furnizarea apei.

Următorul punct prevede că tariful pentru deservirea rețelelor ingineresti interne se stabilesc conform prevederilor stipulate în „Regulamentul cu privire la modul de prestare și achitare a serviciilor locative, comunale și necomunale pentru fondul locativ, contorizarea apartamentelor și condițiile deconectării acestora de la/ reconectării la sistemele de încălzire și alimentare cu apă” aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 191 din 19 februarie 2002, sau alte documente normative, aprobate ulterior.

2 Analiza tarifului existent a ÎM „Apă-Canal” Cahul.

Pentru a estima influența asupra tarifului existent a cheltuielilor și consumurilor din localitățile rurale, ce se previzionează a fi alimentate cu apă din sistemul orașului Cahul, este oportun un studiu a tarifului aprobat de consiliul local.

2.1 Analiza tarifului mediu pentru 1mc de apă în ultimii 3 ani

Tarifele pentru serviciile de alimentare cu apă aprobate pentru activitatea Întreprinderii Municipale „Apă-Canal” Cahul sunt diferențiate atât între categorii de consumatori cât și în interiorul categoriei de consumatori populația. La situația din septembrie 2012 este în vigoare tariful mediu pentru 1m³ de apă în valoare de 9,09, acesta a fost aprobat în 01 aprilie 2010 prin Decizia Consiliului Orașenesc Cahul nr. 5/3(41/3)-XXIII din 31 martie 2010.

Categoriile de consumatori ce au tarife separate pentru 1m³ de apă sunt:

- Categorie: Populația cu un consum de până la 5mc inclusiv per abonat lună;
- Categorie: Populația cu un consum de peste 5mc per abonat lună;
- Categorie: Instituțiile bugetare, finanțate din surse bugetare de diferite nivele;
- Categorie: Agenții economici și alte categorii de consumatori ce nu au fost nominalizați în primele trei categorii.

Tariful pentru serviciile de alimentare cu apă pentru categoria de consumatori populația s-a aprobat diferențiat în 2008, când s-a stabilit tariful pentru populație cu un consum de până la 3mc per abonat lună în valoare de 6lei/mc iar pentru consumul mai mare de 3 mc per abonat lună valoarea tarifului de 12lei/mc. În anul 2010 această situație s-a agravat și mai mult deoarece s-a marit pragul de consum de la 3 la 5mc/abonat /lună.

În perioada 1999 aprilie 2004 pentru serviciul de alimentare cu apă existau două categorii de consumatori cu tarife diferențiate, aceste categorii au fost:

- Populația, și
- Agenții economici și instituțiile bugetare.

Din 01 aprilie 2004 s-a separat tariful pentru agenții economici și instituțiile bugetare.

Tabelul 2-1: Evoluția tarifului aprobat pentru serviciul de alimentare cu apă or. Cahul

Data de intrare în vigoare a tarifului	Apă		Tariful pentru 1mc apă		
	Costul	Tariful mediu aprobat	Populația	Inst. Bugetare	Agenți econom.
01 februarie 2006	10,17	8,99	5,35	21	26,63
01 august 2008	11,38	9,46	8,91	21	27,97
3m ³			6		
>3m ³			12		
01 aprilie 2010	13,98	9,09	6,22	21	27,97
5m ³			6		
>5m ³			12		

În Republica Moldova procedura de calculare a tarifului prevede că ÎMAC Cahul, în baza datelor efectiv realizate din anul anterior, face previziunea privind cheltuielile privind

gestiunea serviciului de alimentare cu apă, previziuni privind volumele de servicii apă facturate și raportind acești doi indicatori rezultă costul mediu a 1m³ de apă.

În cele mai dese cazuri, reprezentanții Consiliului orășenesc, nu aprobă în calitate de tarif, valoarea rezultată din calcule prezentate de ÎM AC Cahul, ci una mai mică. Pentru aceasta ei roagă AC Cahul să reducă anumite cheltuieli previzionate pentru a scădea costul, care ulterior se transformă în tarif mediu aprobat.

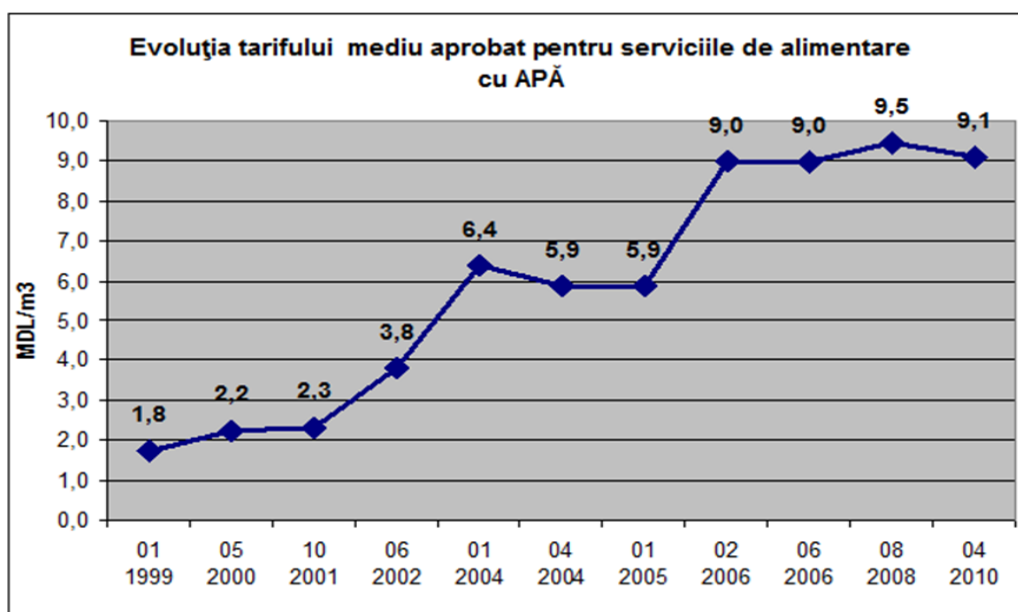
De aici apar aceste 2 noțiuni:

- Costul 1 m³ de apă, care este cel calculat de ÎM AC Cahul previzionat pentru următorul an de exploatare a sistemului, și
- Tariful mediu pentru 1m³ de apă aprobat. Valoarea care s-a luat drept bază pentru aprobarea tarifelor pentru diverse categorii de consumatori de Consiliul Orășenesc. Această valoare medie a tarifului nu apare în Decizia Consiliului Orășenesc deoarece tarifele aprobate sunt diferite pentru mai multe categorii de consumatori cum ar fi: populația, instituțiile bugetare, agenții economici etc.

Deoarece acest cost este mare, o parte din cheltuieli ale populației se suportă de agenți economici și instituții bugetare.

În perioada februarie 2006- august 2008 tariful aprobat pentru agenți economici a fost de 5 ori mai mare decât tariful aprobat pentru populație, din august 2008 până în aprilie 2010 tariful pentru agenți economici a fost de 3,1 ori mai mare decât tariful pentru populație iar în prezent această diferențiere este de 4,5 ori. Diferența mare dintre diferite categorii de consumatori creează dificultăți privind previziunea consumurilor, în perioada de calculare și aprobare a tarifelor, precum și a veniturilor așteptate. Categoria de consumatori populația are o evoluție mai previzibilă a consumurilor de apă, pe când consumul de servicii pentru agenți economici poate varia radical în dependență de obiectul de activitate, câștigarea sau pierderea piețelor de desfacere pentru produse sau servicii, crize economice etc. La fel tarifele mari pentru consumatorii agenții economici comparativ cu tariful mediu și subvenționarea încrucișată a tarifului pentru populație contribuie la faptul că tot mai mulți agenți economici forează propriile surse de apă, ceea ce afectează negativ situația economică a ÎM. „Apă-Canal” Cahul.

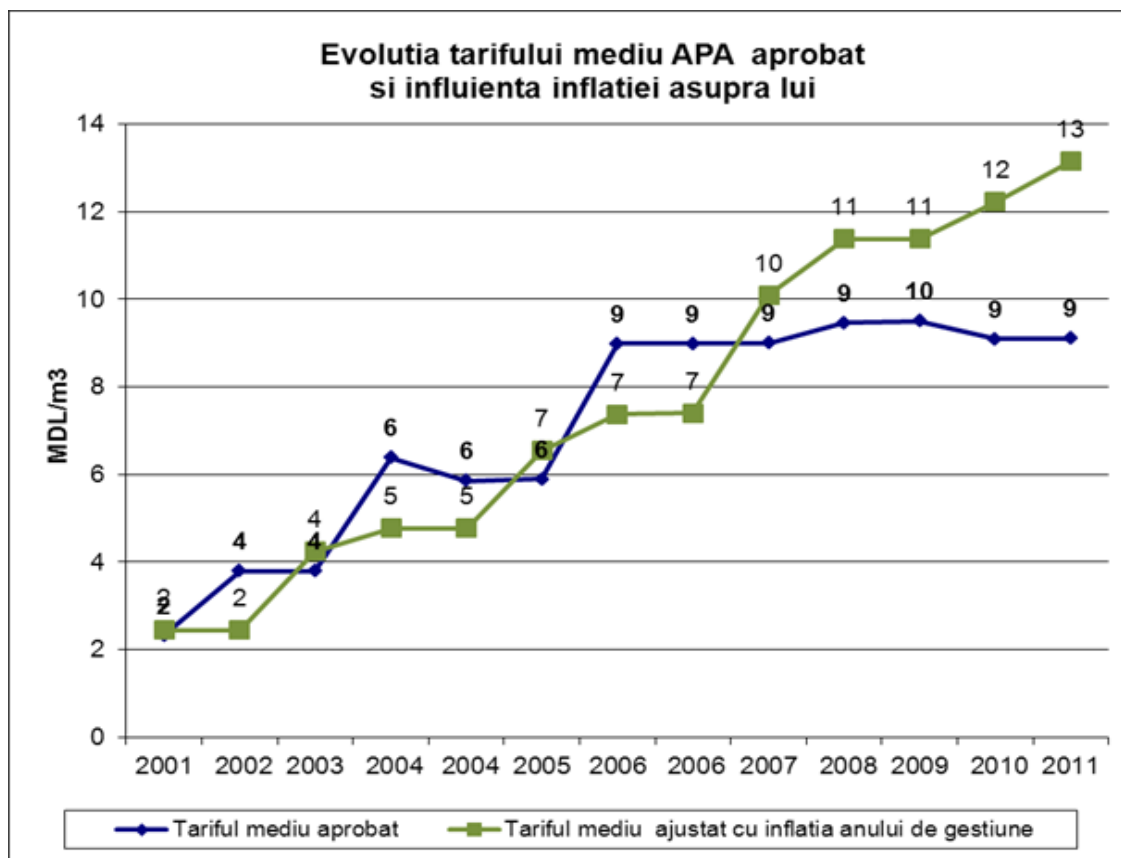
Figura 2-1: Evoluția tarifului mediu aprobat pentru serviciile de alimentare cu apă or. Cahul.

Studiul evoluției tarifului mediu aprobat a demonstrat faptul că acesta, nu a avut o evoluție uniformă. Astfel în perioada 1999 -2001 creșterea tarifului a evoluat relativ lent și a fost actualizat în fiecare an, după care în anul 2004 are o creștere bruscă comparativ cu 2001 de 2,8 ori.

Evoluția tarifului mediu aprobat și a costurilor previzionate pentru calcularea tarifului au avut o evoluția diferită. Astfel din anul 2004 diferența a început să se accentueze, în sensul de creștere a costurilor previzionate comparativ cu tariful mediu aprobat. Tarifele în vigoare au cea mai mare diferență comparativ cu costurile previzionate, ori costurile previzionate sunt cu 54% mai mari comparativ cu tariful mediu aprobat pentru 1mc de apă. Aceasta de datorează inclusiv și tarifului diferențiat pentru categoria de consumatori populația.

Figura 2-2: Evoluția tarifului mediu aprobat și influența inflației asupra lui, or. Cahul

Evoluția tarifului pentru un mc de apă a avut o evoluție aleatorie cu creșteri și scăderi. Pentru a analiza influența asupra tarifului mediu pentru apă, s-a aplicat rata inflației la valoarea tarifului din anul precedent. Rezultatele acestor calcule se prezintă în fig. 2-2. Dacă până în anul 2007 diferențe mari dintre acești indicatori nu au fost, atunci din 2007 până în 2011 diferența crește, valoarea mai mare o are tariful mediu ajustat la indicele de inflație. Această diferență mare din ultimii ani s-a datorat și faptului că în aprilie 2010 tariful mediu a fost redus cu 0,37lei necățînd ca costul real a serviciului de apă a crescut cu 2,6lei.

Pentru o analiză mai detaliată a tarifului este necesar studiul componentelor de bază a acestuia și anume: cheltuielile incluse în calculul tarifului și volumele de servicii facturate.

Studiul cheltuielilor previzionate pentru proiectul de tarif s-a analizat pentru calculele din anii 2008, 2010 și 2012. Tabelul 2-2 și Figura 2-3.

Tabelul 2-2: Cheltuielile incluse în tariful mediu pentru 1m³/apă or. Cahul

Categoria de cheltuieli	2008	2010	2012
Tratarea apei	572,1	971,8	890,0
Energie electrica	2 587,0	2 368,7	2 671,2
Salarizare	4 198,5	5 496,3	5 425,3
Uzura	1 649,4	1 517,9	1 696,2
Impozite, taxe	843,5	640,7	570,7
Rambursare credit	0,0	0,0	338,0
Altele	1 159,3	1 561,1	2 068,6
Rentabilitate	490,2	1 146,6	1 073,0
Total	11 500,0	13 703,1	14 733,0

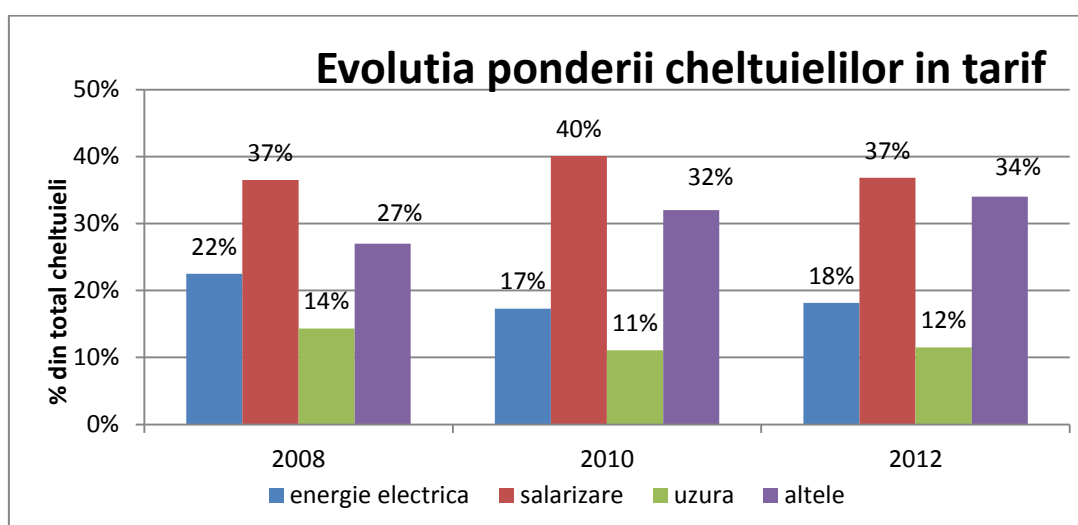
Sursa: Datele prezentate de Î. M. "Apă-Canal" Cahul

Analiza datelor din tabel demonstrează următoarele: cheltuielile privind salarizarea personalului, care au cea mai mare pondere și au o evoluție în creștere în 2010 față de 2008, aceasta se datorează creșterii cuantumului minim garantat al salariului de la 900 lei la 1100lei. O creștere importantă se observă și la cheltuielile privind tratarea apei brute de la 572mii în 2008 la 890mii MDL în 2012. Cheltuielile privind uzura mijloacelor fixe sunt relativ constante. În anul 2012 a fost inclusă categoria de cheltuieli: rambursarea creditului cu valoarea de 338mii MDL.

Pentru calculile tarifului pentru anul 2008 din totalul cheltuielilor o pondere importantă au avut-o cheltuielile cu salariile și cu asigurările - 37%, după care urmează cheltuielile privind energia electrică - 22%, uzura mijloacelor fixe - 14% și celelalte categorii de cheltuieli împreună constituie - 27%.

Pentru anul 2010 ponderea cheltuielilor cu salariile crește la 40%, cheltuielile cu energia electrică scad la 17%, crește ponderea altor cheltuieli la 32%.

Figura 2-3: Evoluția ponderii cheltuielilor în tarif or. Cahul.

Pentru anul 2012 ponderea cheltuielilor cu salariile a constituit 37%, cheltuielile cu energia electrică 18% și alte cheltuieli au constituit 34%.

2.1.1 Tarifului și influența lui asupra activității financiare a întreprinderii

Procesul de subvenționare încrucișată presupune suportarea unei părți de cheltuieli (tarif mai mare decât cel mediu) pentru serviciile de alimentare cu apă de către agenți economici și de instituțiile bugetare cu scopul reducerii tarifului pentru populație (mai mic comparativ cu cel mediu).

Tabelul 2-3: Analiza peocesului de subsidare încrucișată a tarifului, lei /mc

Data de intrare în vigoare a tarifului	Tariful apă mediu aprobat	Populația		Inst. Bugetare		Agenți econom.	
		Tariful aprobat	Diferența dintre tariful aprobat și tariful mediu	Tariful aprobat	Diferența dintre tariful aprobat și tariful mediu	Tariful aprobat	Diferența dintre tariful aprobat și tariful mediu
Februarie 2006	8,99	5,35	-3,64	21	12,01	26,63	17,64
August 2008	9,46	8,91	-0,55	21	11,54	27,97	18,51
Aprilie 2010	9,09	6,22	-2,87	21	11,91	27,97	18,88

Din analiza prezentată în tabelul 2-3, s-a constatat că, la situația tarifelor în vigoare din aprilie 2010, pentru fiecare mc de apă agenții economici plătesc cu 18,88lei/mc în plus față de tariful mediu, iar populația plătește cu 2,87lei/ma mai puțin comparativ cu tariful mediu

Pentru ultimele trei aprobări de tarif diferența dintre tariful aprobat și tariful mediu achitat de agenții economici crește.

Tariful diferențiat și suportarea cheltuielilor populației de către agenții economici duc la faptul că tot mai mulți agenți economici își forează propriile surse de apă și renunță la serviciile oferite de ÎM „Apă-Canal” Cahul.

Tabelul 2-4: Întreprinderile cu surse proprii de alimentare cu apă, or. Cahul

Denumirea întreprinderii	Volum de apă anual, m ³	Genul de activitate
Cahul Pan SA	17 263	Fabricarea produselor de panificație, cofetărie, bere, băuturi carbogazoase
Bere Unitanc SA	4 795	Producerea berii și a băuturilor carbogazoase
Tricon SA	7 003	Fabricarea îmbrăcăminte
Brigada de Infanterie Motorizată	9 889	
Nufărul-Alb SA	108 784	Sanatoriul
Prut-Comagro SRL	3 052	Agricultură (creșterea cerealelor, păsărilor, moara, fabricarea uleiului etc)
Total	150 786	

Din totalul volumul de apă facturată în 2011 în valoare de 893,8 mii m³, 150,8mii m³ constituie 16,9%.

Tabelul 2-4 prezintă aceste întreprinderi și volumul de apă utilizat de acestea anual. Analizând volumul de apă consumat de industria din localitate, vom face calculul profitului de oportunitate (ratat) de către operatorul serviciului de apă.

Pentru cazul livrării apei cu tariful mediu aprobat de 9,09lei/m³ apă, operatorul ar fi putut factura serviciu în valoare de:

$$C = 150786 \times 9,09 = 1370,6 \text{ mii lei/an}$$

În acest caz costul mediu pentru serviciile de apă ar fi fost egal cu 12,47lei/1m³ apă, comparativ cu 13,98lei/1m³ apă real obținut.

În cazul respectării Hotărârii Guvernului nr.619 din 16.08.94 pct.4 „Fântînile arteziene existente în localitățile care dispun de sisteme centralizate de alimentare cu apă pot fi utilizate în continuare numai în măsura în care exploatarea acestora nu pune în pericol fiabilitatea sistemelor centralizate de alimentare cu apă și de canalizare. [Pct.4 introdus prin HG nr.67 din 25.01.05, în vigoare 28.01.05]”. În cazul conservării surselor proprii ale întreprinderilor, volumul de apă consumat de industrie ar influența benefic asupra procesului de uniformizare a tarifelor pentru diferite grupe de consumatori.

2.1.2 Neacoperire a cheltuielilor de tarif pentru ultimii 3 ani și factorii generatori

Un indicator important pentru întreprinderile apă-canal din R. Moldova este gradul de acoperire a cheltuielilor de tarif. Pentru acest indicator este necesar calcularea cheltuielilor totale ale întreprinderii pentru a furniza serviciul de alimentare cu apă și identificarea cheltuielilor per mc de apă, și apoi tariful se raportează la acest indicator.

Tabelul 2-5: Evoluția gradului de acoperire a cheltuielilor de tarif pentru SAA or. Cahul

		2011	2010	2009	2008
Volumul apei facturate	Mii m ³	893,8	860,2	927,3	988,0
Cheltuieli serviciu apă	Mii MDL	10 001,5	10 185,3	9 610,5	8 810,9
Tarif mediu aprobat	MDL/m ³	11,51	11,42	12,13	9,83
Costul mediu 1m ³	MDL/m ³	11,19	11,84	10,36	8,92
Gradul de acoperire a cheltuielilor de tarif		1,03	0,96	1,17	1,10
Diferența dintre tarif și cost per mc	MDL/m ³	0,32	-0,42	1,77	0,91
Diferența totală	mii MDL	286,1	-361,8	1 637,6	901,1

Sursa: Indicii financiari și de producție ai activității întreprinderilor de AAC. Asociația „Moldova Apă-Canal” pt anii 2011, 2010, 2009 și 2008.

Pentru 3 ani din 4, și anume 2011, 2009 și 2008, gradul de acoperire a cheltuielilor de tarif a fost mai mare decât 1, acesta este un indicator pozitiv și ar însemna că pentru fiecare mc de apă, în 2011, s-a încasat mai mult cu 0,32MDL mai mult decât s-a cheltuit, pentru 2009, valoarea indicatorului a fost de 1,77MDL, iar pentru 2008 -0,91MDL. Excepție în acest studiu este anul 2010 în care gradul de acoperire a cheltuielilor de tarif este 0,96, iar pentru fiecare mc de apă s-a încasat cu 0,42MDL mai puțin comparativ cu ce s-a cheltuit. Un motiv a acestei valori pentru anul 2010 a fost faptul că pentru categoria de consumatori populația s-a marit pragul de tarif diferențiat de la 3 la 5mc/lună/abonat. Tabelul 2-5.

Gradul de incasare (suma serviciilor colectate împărțită la suma serviciilor facturate) este de 95% în 2009, 105,7% în 2010 și 99% în 2011. Sumele colectate includ și colectari din perioadele anterioare, deaceia în 2010 acest indicator este mai mare de 100%. Întreprinderea nu duce evidenta separat privind colectarea platilor, din luna de gestiune, care s-au facturat in luna anterioara.

În tabelul 2-2 s-au prezentat cheltuielile previzionate pe care ÎMAC Cahul, pe care acesta le-a prezentat spre aprobare consiliului orașenesc Cahul, iar în tabelul 2-5 se

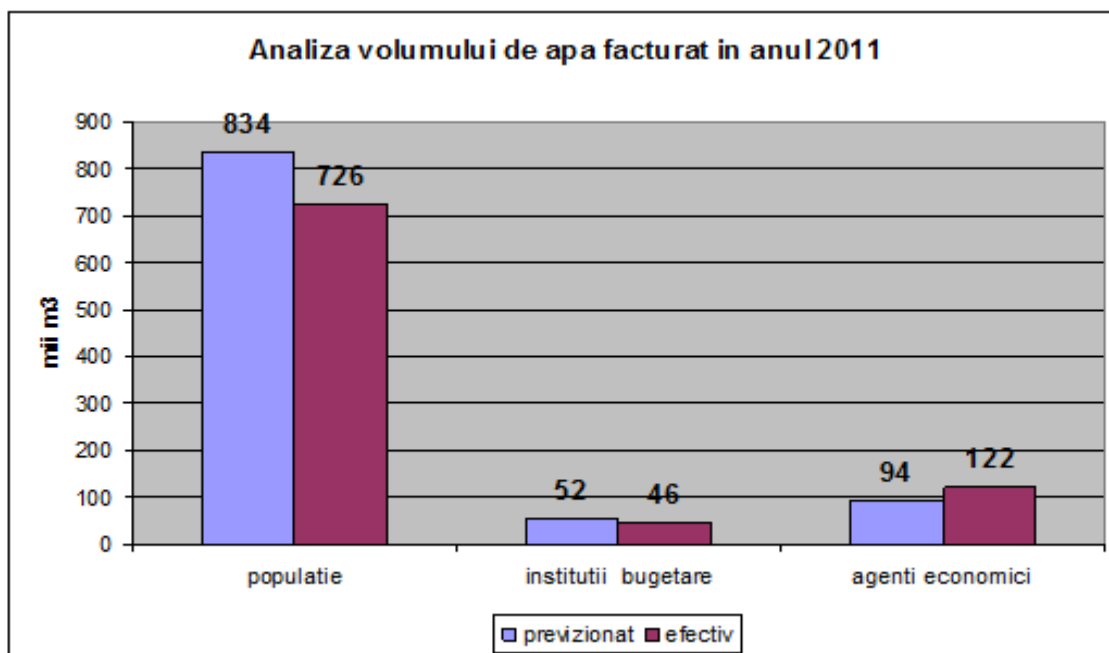
prezintă cheltuielile reale ale întreprinderii, efectiv realizate în anul de gestiune respectiv.

Tariful mediu pentru 1m³ de apă aprobat este valoarea care s-a luat drept bază pentru aprobarea tarifelor pentru diverse categorii de consumatori de Consiliul orășenesc. Această valoare medie a tarifului este o valoare aplicată în analiză, ea nu apare în Decizia Consiliului Orășenesc. În Decizie se specifică tarifele diferite pentru mai multe categorii de consumatori cum ar fi: populația, instituțiile bugetare, agenții economici etc.

2.1.3 Analiza volumelor, a serviciilor facturate și repartizarea pe consumatori

Un alt factor important privind analiza tarifului este volumul de serviciu facturate, luând în considerare faptul că tariful pentru serviciile de alimentare cu apă este diferențiat, în continuare se va face o analiză a volumelor previzionate în tarif comparativ cu cele efectiv facturate.

Figura 2-4: Volumele de apă facturate în 2011 comparativ cu cele planificate în tarif, Cahul

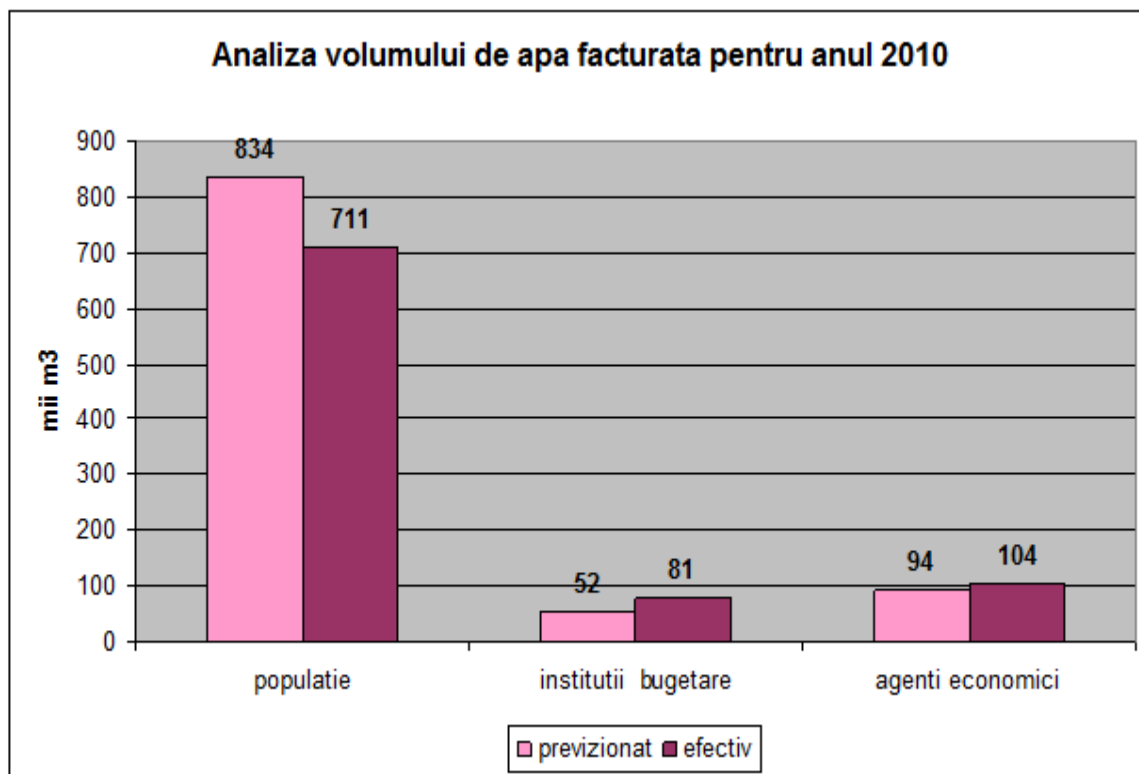
Pentru anul 2011, s-a previzionat un volum de apă facturat de 980mii mc, iar efectiv s-a facturat 894mii mc. Pentru categoriile de consumatori populația și agenții economici valorile efective au scăzut comparativ cu cele planificate în tariful aprobat în aprilie 2010. Pentru populație volumul efectiv a scăzut comparativ cu cel planificat cu 108mii mc, pentru instituțiile bugetare a scăzut cu 6mii iar pentru agenți economici a crescut cu 28mii mc.

Tabelul 2-6: Compararea volumului efectiv facturat cu volumul planificat, an. 2011

Apa 2011	Previzionat la momentul aprobarii tarifelor din aprilie 2010	Facturat efectiv	Diferenta efectiv si planificat
	mii m ³	mii m ³	mii m ³
Facturat apa	980	893,8	-86,2
Facturat apa populatie	834	726,0	-108,0
Facturat apa buget	52	45,9	-6,1
Facturat apa agenti ec.	94	121,9	27,9

Pentru anul 2010, s-a previzionat un volum de apă facturat de 980mii mc, iar efectiv s-a facturat 896mii mc. Dacă s-a previzionat, în calculația proiectului de tarif, un volum de 980mii m³, iar în realitate s-a facturat 896 mii m³, rezulta că tariful aprobat nu va acoperi cheltuielile previzionate.

Figura 2-5: Volumele de apă facturate în 2010 comparativ cu cele planificate în tarif, Cahul

Pentru categoriile de consumatori populația valorile efective au scăzut comparativ cu cele planificate în tariful aprobat în aprilie 2010. Pentru populație volumul efectiv a scăzut comparativ cu cel planificat cu 123mii mc, iar pentru instituțiile bugetare și agenții economici au crescut cu 29mii și respectiv cu 10mii mc. Tabelul 2-7

Tabelul 2-7: Compararea volumului efectiv facturat cu volumul planificat, an. 2010

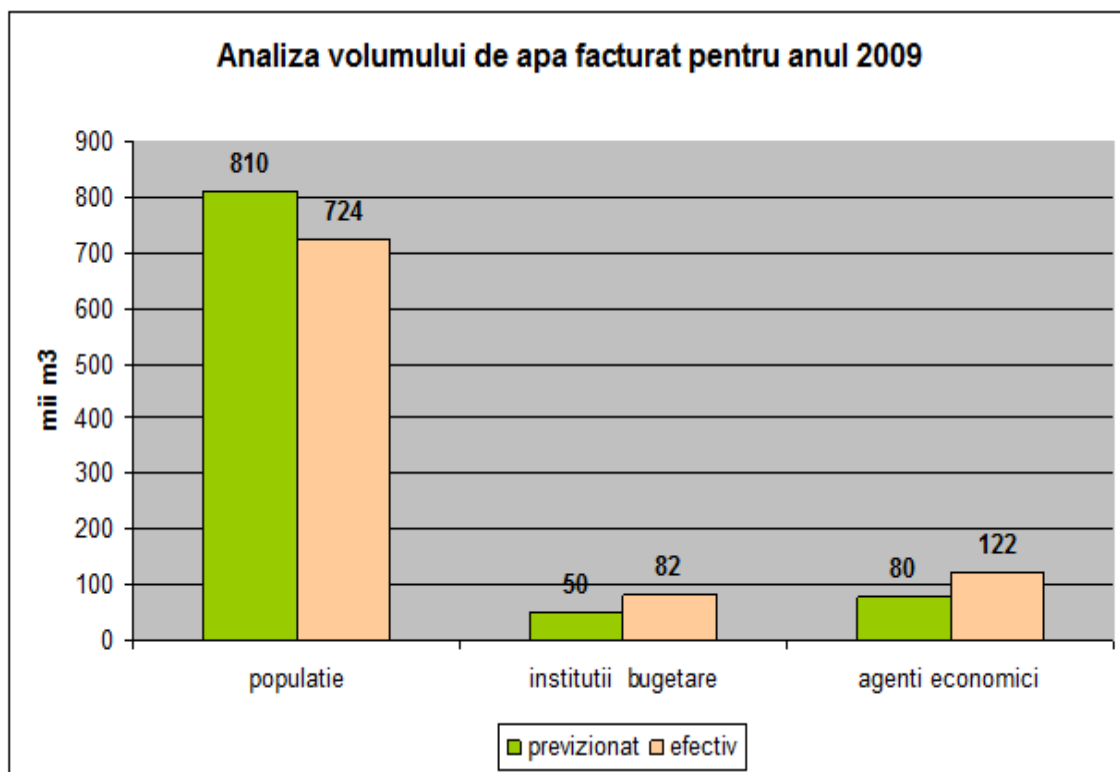
Apa 2010	Previzionat la momentul aprobării tarifelor	Facturat efectiv	Diferența efectiv și planificat
	mii m ³	mii m ³	
Facturat apă	980	895,3	-84,7
Facturat apă populație	834	710,8	-123,2
Facturat apă buget	52	80,6	28,6
Facturat apă agenți economici	94	103,9	9,9

Sursa: Datele prezentate de Î.M. "Apă-Canal" Cahul

În 2010 (tabelul 2-5) volumul de apă efectiv facturată 860,2mii m³, ceea ce nu corespunde cu tabelul nr 2-7 – 895,3mii m³. Diferența este de 35,1mii m³. Aceasta diferență se datorează faptului că au fost utilizate 2 surse de informație: datele Apă-Canal Cahul (tabelul 2-7) și datele Asociației Moldova Apa Canal (tabelul 2-5).

Pentru anul 2009, s-a previzionat un volum de apă facturat de 940mii mc la faza de aprobare a tarifului din august 2008, iar efectiv s-a facturat 928mii mc.

Figura 2-6: Volumele de apă facturate în 2009 comparativ cu cele planificate în tarif, Cahul

Pentru categoriile de consumatori populația valorile efective au scăzut comparativ cu cele planificate în tariful aprobat în august 2008. Pentru populație volumul efectiv a scăzut comparativ cu cel planificat cu 86mii mc, iar pentru instituțiile bugetare și agenții economici au crescut cu 32mii și respectiv cu 42mii mc. Tabelul 2-8.

Tabelul 2-8: Compararea volumului efectiv facturat cu volumul planificat, an. 2009

Apa 2009	Previzionat la momentul aprobarii tarifulor mii m ³	Facturat efectiv mii m ³	Diferenta efectiv si planificat
Facturat apa	980	927,3	-52,7
Facturat apa populatie	810	724,3	-85,7
Facturat apa buget	50	81,5	31,5
Facturat apa agenti economici	80	121,5	41,5

Tendința de bază privind volumele planificate în calculul tarifului și cele efectiv facturate este că pentru categoria de consumatori populație volumul efectiv scade, iar pentru categoriile agenții economici și instituțiile bugetare volumul efectiv crește comparativ cu cel planificat.

3 Gradului de suportare a tarifului pentru serviciile de alimentare cu apă

Gradul de suportabilitate a tarifului pentru serviciul de alimentare cu apă este un indicator extrem de important în estimarea capacității de plată a consumatorilor. Conform alineatului 2 din punctul 5 al „Strategiei de alimentare cu apă și canalizării R. Moldova”, aprobată prin HG nr. 662 din 13 iunie 2007, factura medie a unei gospodării, pentru apă și canalizare, din zona de prestare a serviciului de alimentare cu apă nu trebuie să depășească 4% din venitul mediu pe gospodărie.

Pentru a calcula indicatorul în zona de deservire a ÎM „Apă-Canal” Cahul este nevoie de identificat venitul mediu per gospodărie și consumul mediu de servicii per gospodărie.

3.1 Venitul mediu al abonaților

Conform datelor Biroului Național de Statistică venitul mediu per persoană se prezintă total pe republică și se clasifică pentru mediul urban și mediul rural. Aceste date și evoluția lor se prezintă pentru perioada 2006- 2011. Pentru anul 2011 per total pe republică venitul mediu per persoană este de 1 445MDL/persoană/lună, pentru mediul urban valoarea indicatorului este de 1 793 MDL/persoană/lună iar pentru mediul rural este de 1 186MDL/persoană/lună. Tabelul 3-1.

Tabelul 3-1: Veniturile per persoana lună republica, MDL/persoană/lună

Anul	Total	Urban	Rural
2006	840	1 001	724
2007	1 019	1 210	879
2008	1 189	1 463	987
2009	1 166	1 477	939
2010	1 274	1 575	1 055
2011	1 445	1 793	1 186

Sursa: Biroul Național de Statistică

Luând în considerare faptul că pentru orașul Cahul și localitățile rurale din zonă nu sunt date cu privire la venitul persoană/lună, am făcut aplicarea repartizărilor per republică pe datele din zona de sud a republicii și a rezultat datele din tabelul 3-2.

Tabelul 3-2: Veniturile per persoana lună raionul Cahul, MDL/persoană/lună

Anul	SUD	Urban SUD	Rural SUD
2006	740,0	881,9	637,9
2007	881,3	1 046,8	760,4
2008	974,0	1 199,1	808,8
2009	973,6	1 233,3	784,2
2010	1 106,7	1 368,2	916,4
2011	1 208,1	1 499,2	992,1

Sursa: Biroul Național de Statistică

Pentru anul 2011 pentru zona de sud a republicii venitul mediu per persoană este de 1 208,1MDL/persoană/lună, pentru mediul urban în zona sud valoarea indicatorului este

de 1 499,2MDL/persoană/lună iar pentru mediul rural zona sud este de 992,1MDL/persoană/lună. Tabelul 3-2.

3.2 Consumul mediu și gradul de suportabilitate a tarifului

În tabelul 3-3 se prezintă calculul gradului de suportabilitate a tarifului pentru consumatorii din or. Cahul. Deoarece în Cahul există consumatori cu case la curte, abonații s-au clasificat în cei ce beneficiază numai de serviciu de alimentare cu apă și cei ce beneficiază de serviciul de alimentare cu apă și canalizare.

Tabelul 3-3: Consumul mediu și gradul de suportabilitate a tarifului pentru populație

Denumirea	UM	2009	2010	2011
Abonati total populație	nr	12 484	12 548	12 674
Populația prezenta	nr	36 800	35 500	35 800
Nr mediu de persoane per gospodarie		2,9	2,8	2,8
Abonati populație ce utilizeaza serviciile Apa	nr	12 464	12 524	12 665
Abonati populație ce utilizeaza serviciile Canal	nr	8 206	8 238	8 336
Abonați populație ce utilizează numai serviciile Apa	nr	4 258	4 286	4 329
Abonați populație ce utilizează serviciile Apa si Canalizare	nr	8 206	8 238	8 336
Volum de apa facturat populație	mii m ³	785,4	710,8	726,0
Tarif mediu apă populație	lei/m ³	8,91	6,22	6,22
Suma pentru volumul de apa facturat populație	mii lei	6 969,5	5 573,1	5 540,5
Volum de canal facturat populație	mii m ³	452,2	445,8	445,3
Tarif mediu canal populație	lei/m ³	3,87	3,10	3,10
Suma pentru volumul de canal facturat populație	mii lei	1 742,6	1 604,9	1 554,5
Venitul mediu lunar persoana urban	lei	1 233	1 368	1 499
Venitul mediu lunar familie urban	lei	3 635	3 871	4 235
Consumatori servicii apa si canalizare				
Volum de servicii facturate populație	mii m ³	452,2	445,8	445,3
Suma pentru servicii facturata populație	mii lei	5 779,1	4 154,9	4 150,2
Consumul lunar mediu populație	m ³ /ab	4,6	4,5	4,5
Consumul mediu persoană	litre/persoană/24ore	54,7	54,1	54,3
Factura medie abonat	lei	58,7	42,0	41,5
Suportabilitate tarifului	%	1,6%	1,1%	1,0%
Consumatorilor servicii apa				
Volum de servicii facturate populație	mii m ³	333,2	265,0	280,7
Suma pentru servicii facturata populație	mii lei	2 933,0	3 023,1	2 944,8
Consumul lunar mediu	m ³ /ab	6,5	5,2	5,4
Consumul mediu persoană	litre/persoană/24ore	65,7	61,9	64,2
Factura medie abonat	lei	57,4	58,8	56,7
Suportabilitate tarifului	%	1,6%	1,5%	1,3%

Indicatorul consumul mediu de persoană per zi este unul aproximativ, deoarece datele cu privire la numărul exact de persoane deservite nu sunt clare. În calcul s-a utilizat un indicator de 2,8-3,3persoane per gospodărie.

Din tabelul 3-3 se observă faptul că populația, consumatori ai serviciului apă și canalizare pentru toată perioada analizată, 2009-2011, nu a depășit pragul de 4% a gradului de suportabilitate. Această metodă de calcul a suportabilității tarifului se bazează pe consumul real de servicii de alimentare cu apă și canalizare (factură este calculată în mediu pentru 54l/per/zi), sau numai servicii de apă (factură este calculată în mediu pentru 65l/per/zi).

Această metodă în cazul R. Moldova, unde sub pragul sărăciei sunt peste 21,9% din populație (sursa: Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova), nu reflectă pe deplin gradul de suportabilitate a tarifului. Pentru această grupă de populație venitul constituie mai puțin de 1016 lei/pers/lună.

Pentru calculul valorii reale a suportabilității tarifului, vom prezenta un consum echivalent cu 125l/per/zi, care în realitate nu se consumă în Republica Moldova și care este o medie de consum în țările dezvoltate, pentru costul efectiv a 1m³ de apă în valoare de 13,98MDL/1m³. Costul de 13,98MDL/m³ este costul unui m³ de apă, care a fost calculat de Întreprinderea Municipală „Apă-Canal” Cahul, tabelul nr. 2-1). În această situație factura medie lună va fi de 147MDL/abon/lună, iar gradul de suportabilitate în această situație este de 3,5%. Este necesar de menționat faptul că gradul de suportabilitate de 3,5% este estimat numai pentru serviciul de apă fără includerea cheltuielilor pentru serviciul de canalizare.

Acest rezultat identifică faptul că managementul operatorului de servicii de alimentare cu apă și canalizare trebuie să eficientizeze operarea sistemelor. O astfel de abordare a strategiei de dezvoltare a serviciilor pe termen mediu și pe termen lung ar prevedea următoarele activități:

- Optimizarea costurilor de operare a sistemului;
- Extinderea sistemului de alimentare cu apă și canalizare în localitățile limitrofe, luând în considerație eficiența financiară;
- Extinderea managementului asupra sistemelor de alimentare cu apă și de canalizare autonome a localităților din raionul Cahul.
- Externalizarea unor servicii neprofitabile din cadrul activităților operaționale.

3.3 Gradul de suportabilitate în dependență de variația consumului de servicii

Pentru a analiza sensibilitatea gradului de suportabilitate a tarifului în dependență de variația consumului de servicii s-au făcut mai multe calcule privind variante de consumuri și gradul de suportabilitate a tarifului în cazul acestor consumuri.

Tabelul 3-4: Suportabilitatea în dependență de variația consumului mediu de servicii, Cahul

Denumirea	UM	Scenariul 2	Scenariul 3	Scenariul efectiv	Scenariul 4	Scenariul 5
Categoría consumatorilor numai apă						
Consumul lunar mediu	m ³ /ab	10	7	5,4	4	3,5
Consumul mediu per persoană	litre/persoană/24 ore	119	83,3	64,3	47,6	41,6
Tarif mediu	lei/m ³	8,49	9,49	10,49	13,49	14,49
Factura medie abonat	lei	84,9	66,4	56,7	54,0	50,7
Suportabilitate tarifului		2,0%	1,6%	1,4%	1,3%	1,2%

Tabelul 3-4 prezintă rezultatele studiului. Datele cu privire la venitul mediu lunar per familie s-a considerat 4 235MDL, la nivelul veniturii mediu urban în zona de sud a re-publicii.

Tendența de bază este că cu cât scade consumul cu atât crește tariful iar factura medie, și gradul de suportabilitate scade.

4 Proiectul de tarif pentru localitățile limitrofe

4.1 Numărului de abonați ce vor fi conectați la sistemele rurale

Localitățile limitrofe, ale căror sisteme de alimentare cu apă, se planifică să fie gestionate de ÎM „Apă-Canal” Cahul sunt: s. Roșu, s. Crihana Veche, s. Pașcani și s. Manta. Tabelul 4-1 prezintă datele generale cu privire la aceste localități și anume: populația totală, numărul total de gospodării și abonații previzionați să fie deserviți. Per total se previzionează să fie deserviți 15 544 abonați în localitățile analizate

Tabelul 4-1: Date generale privind localitățile analizate

Localitatea	Populația totală, pers	Gospodării, nr	Nr de persoane per gospodarie, pers/gosp	Abonați populație efectiv conectați efectiv la sistem apă	Abonați previzionați să fie deserviți
Roșu	3 700	925	4		694
Crihana Veche	4 420	1 300	3,4	417	1 217
Manta și Pașcani	4 100	1 290	3,18		968
Cahul	39 800			12 665	12 665
Total	52 020			13 082	15 544

S-a estimat conectarea a 75% din gospodării la sistemul de alimentare cu apă pentru localitățile Manta, Pașcani și Roșu. Pentru localitatea Crihana Veche, numărul de gospodării care solicită branșarea la sistemul centralizat de alimentare cu apă este de peste 800, datele sunt furnizate de chestionarul prezentat de primărie.

4.2 Consumul de servicii de abonații din localitățile rurale

Pentru estimarea consumului de servicii s-a pornit de la volumul efectiv facturat per gospodărie (2,3-2,1m³/abon/luna sau 22,5 până la 20,6litre persoană zi) în Crihana Veche și s-a aplicat la numărul de gospodării ce se previzionează să fie conectate. Datele cu privire la consumul litre/persoană/zi sunt aproximative, deoarece indicatorul numărul mediu de persoane per gospodărie sau abonat nu sunt exacte deoarece migrația populației este accentuată. Pentru alte categorii de consumatori s-au utilizat datele efective prezentate în chestionarul Primăriei Crihana Veche. Pentru localitatea Roșu s-a previzionat un volum de 3,22m³/ab/lună, în baza datelor prezentate de primărie. Datele per total sunt prezentate în Tabelul 4-2.

Tabelul 4-2: Estimarea volumului de apă facturat în localitățile analizate

Denumirea indicatorului	um	Cahul	Crihana Veche	Manta, Pașcani	Rosu	Total
I. Volumul de apă anual livrat consumatorilor (VAL)	mii m ³	940	41	35	31	1 047
inclusiv populația	mii m ³	785	33,6	27	27	872
alți consumatori	mii m ³	155	7,1	8,4	4,1	175

În urma previzionării cererii de apă a rezultat un volum total de 1 047mii m³, ponderea volumului pentru localitățile rurale din total constituie 10,3%. Ponderea apei facturate pentru populație din total apă facturată constituie 83,3%.

4.3 Cheltuieli suplimentare privind preluarea în gestiune a sistemelor rurale

Pentru estimarea cheltuielilor suplimentare privind gestiunea sistemelor de alimentare cu apă a localităților rurale s-a pornit de la analiza cheltuielilor efective ale ÎM "Apă-Canal" Cahul.

Cheltuielile de bază suplimentare care s-au inclus privind gestiunea sistemelor rurale se referă la cheltuieli privind: tratarea apei, salarizarea a 10 persoane suplimentare, energie electrică, uzura, combustibil și alte materiale. Datele finale privind estimarea cheltuielilor se prezintă în tabelul 4-3. Calculele detaliate se păstrează în arhiva executorului. Tabelul 4-3 a fost scurtat deoarece întregul tabel, conform Metodologiei de calculare și aprobare a tarifelor din R. Moldova, este mare. În tabelul 4-3 s-au inclus numai compartimentele de bază. În prezentul tabel volumul de apă facturată este cel previzionat pentru anul 2013.

Tabelul 4-3: Cheltuielile privind preluarea gestiunii sistemelor de alimentare cu apă a LR

Denumirea indicatorului	um	Calculul tarifului pentru anul 2013		
		apă	apă	apa
		Cahul	localitățile rurale	TOTAL
I. Volumul de apă anual livrat consumatorilor (VAL)	mii m ³	940	107	1 047
inclusiv populația	mii m ³	785	87	872
alți consumatori	mii m ³	155	20	175
pierderile admise de apă în sistem	mii m ³	949	8	957
Volumul de apă necesar de a fi captat în sistem (VAC) total	mii m ³	1 889	114,2	2 003
II. Datele personale				
Numărul personal a întreprinderii- total	pers	101	10	111
III. Consumurile de materiale (CM-total)	mii lei	4 061	127	4 188
IV. Consumurile privind retribuirea muncii (CRM)- total	mii lei	3 390	79	3 469
V. Consumurile indirecte de producție (CIP)- total	mii lei	3 234	483	3 717
VI. Cheltuieli comerciale (CC)- total	mii lei	562	137	699
VII. Cheltuielile generale și administrative- total	mii lei	1 356	0	1 356
VIII. Alte cheltuieli operaționale- total	mii lei	338		338
IX Total consumuri și cheltuieli (Ca)	mii lei	12 941	825	13 767
X. Rentabilitatea (profit) totală (RA+RI)	mii lei	1 073		1 073
XI. Total venituri (Ca+P)	mii lei	14 014	825	14 840
XII. Devierile calculate(Dfj-1)	mii lei	718		718
XIII. Total venituri (Ca+P+Dfj-1)	mii lei	14 733	825	15 558
XIV Tarif mediu calculat (T)	lei/1m³	15,67		14,86

Conform calculelor efectuate, pentru extinderea serviciului prestat de ÎM „Apă-Canal” Cahul în cele 4 localități limitrofe, tariful mediu previzionat va fi de 14,86lei/m³.

În secțiunea 2.2 s-au utilizat datele existente, datele din tabelul 4-3 sunt cele previzionate.

S-a studiat și tariful pentru 1mc de apă în situația în care la sistemul de alimentare cu apă a or. Cahul s-ar conecta numai s. Roșu. Rezultatele se prezintă în tabelul 4-4 Calculele detaliate se păstrează în arhiva executorului.

Tabelul 4-4: Cheltuielile privind preluarea gestiunii sistemului de alimentare cu apă a s. Rosu

Denumirea indicatorului	um	Cahul	Rosu	TOTAL
I.Volumul de apă anual livrat consumatorilor (VAL)	mii m ³	940	31	971
inclusiv populația	mii m ³	785	27	812
alți consumatori	mii m ³	155	4	159
pierderile admise de apă în sistem	mii m ³	949	3	952
Volumul de apă necesar de a fi captat în sistem (VAC) total	mii m ³	1 889	33,6	1 923
II. Datele personale, numar total	pers	101	2	103
III .Consumurile de materiale (CM-total)	mii lei	4 061	22	4 083
IV. Consumurile privind retribuirea muncii (CRM)- total	mii lei	3 390	20	3 410
V.Consumurile indirecte de producție (CIP)- total	mii lei	3 234	54	3 287
VI. Cheltuieli comerciale (CC)- total	mii lei	562	23	585
VII. Cheltuielile generale și administrative- total	mii lei	1 356	0	1 356
VIII. Alte cheltuieli operaționale- total	mii lei	338		338
<i>IX Total consumuri și cheltuieli (Ca)</i>	mii lei	12 941	118	13 060
X. Rentabilitatea (profit) totală (RA+RI)	mii lei	1 073	0	1 073
XI. Total venituri (Ca+P)	mii lei	14 014	118	14 133
XII. Devierile calculate(Dfj-1)	mii lei	718		718
XIII. Total venituri (Ca+P+Dfj-1)	mii lei	14 733	118	14 851
XIV Tariful mediu calculat (T)	lei/1m³	15,67		15,30

Conform calculelor efectuate, pentru extinderea serviciului prestat de ÎM „Apă-Canal” Cahul în s. Rosu, tariful mediu previzionat va fi de 15,30 lei/m³.

4.4 Costul 1m³ de apă în cazul gestiunii separate a sistemelor din fiecare UTA

Pentru a estima costul serviciului de alimentare cu apă pentru gestiunea separată a sistemelor de alimentare cu apă rurale s-a pornit de la faptul că apa trebuie procurată de la ÎM. „Apă-Canal” Cahul. Sistemul va fi gestionat de o întreprindere creată la nivelul fiecărei localități, cu toate activitățile și respectiv costurile necesare conform normativelor în vigoare. Tabelul 4-5 prezintă aceste date și respectiv tariful rezultat.

Tabelul 4-5: Calculul tarifelor de alimentare cu apă an. 2013 în cazul gestiunii separate

Denumirea indicatorului	um	Crihana Veche, Manta și Pașcani	Rosu
I.Volumul de apă anual livrat consumatorilor (VAL)	mii m ³	76	23
inclusiv populația	mii m ³	60,6	19
alți consumatori	mii m ³	15,5	4,1
pierderile admise de apă în sistem	mii m ³	5,5	2,0
Volumul de apă necesar de a fi captat în sistem (VAC) total	mii m ³	81,3	25,3
inclusiv: necesar de a fi procurat	mii m ³	81	25
Prețul de procurare a 1m ³ de apă	mii lei	14,61	14,61
II. Datele personale			
Numărul personal a întreprinderii- total	pers	19	6
inclusiv în sfera de producție	"	8,24	2,29
de conducere și auxiliar în sfera de producție	"		
în sfera comercială	"	9,84	3,12
de conducere și gospodăresc al întreprinderii	"	1,1	0,32

Salariu mediu lunar al unui angajat- total	lei		
inclusiv în sfera de producție	"	1 300	1 300
în sfera comercială	"	1 500	1 500
de conducere și gospodăresc al întreprinderii	"	2 645	2 645
III .Consumurile de materiale (CM-total)	mii lei	1 309	390
IV. Consumurile privind retribuirea muncii (CRM)- total	mii lei	163	45
V.Consumurile indirecte de producție (CIP)- total	mii lei	1 024	153
VI. Cheltuieli comerciale (CC)- total	mii lei	224	71
VII. Cheltuielile generale și administrative- total	mii lei	59	19
VIII. Alte cheltuieli operaționale- total	mii lei	0	0
<i>IX Total consumuri și cheltuieli (Ca)</i>	mii lei	2 780	679
XIV Tariful mediu calculat (T)	lei/1m³	36,57	29,18

Pretul de procurare a apei s-a inclus în studiu în valoare de 14,61MDL/m³. În procesul de elaborare a lucrării, din discuțiile cu reprezentanții AC Cahul, s-a stabilit că, în procesul de discuții, dintre AC Cahul și Consiliul Orășenesc Cahul, costul serviciului de alimentare cu apă de 15,67, a fost redus la 14,61 lei /m³. Aceasta valoare preventiv, la momentul executării studiului, a fost previzionată de a fi aprobată. Pentru, ca calculele să fie mai exacte s-a utilizat aceasta valoare.

În cazul gestionării separate a sistemelor cu procurarea apei de la ÎM „Apă-Canal” Cahul au rezultat următoarele proiecte de tarife: pentru Crihana Veche, Manta și Pașcani 36,57MDL/m³ și pentru Roșu 29,18MDL/m³.

4.5 Tarifului pentru 1m³ de apă în dependență de consumul serviciilor în LR

Pentru a estima influența consumului de servicii asupra tarifului pentru servicii s-a făcut o analiză de sensibilitate privind diverse consumuri de servicii și tariful rezultat. Tabelul 4-6 se referă numai pentru localitățile rurale analizate și anume: satele Roșu, Crihana Veche, Pașcani și Manta

Tabelul 4-6: Analiza de sensibilitate a gradului de suportabilitate în dependență de consum

Scenariul	Ponderea gospodăriilor conectate,	Nr abonați rural	Consum mediu abonat lunar, m ³	Tarif pentru 1m ³ de apă, MDL	Factura medie, MDL/lună	Gradul de suportabilitate a tarifului
Scen.1	85,9%	2 879	2,3	15,63	35,9	1,1%
Scen.2	75%	2 512	2,3	15,78	36,3	1,1%
Scen.3	50%	1 675	2,3	16,13	37,1	1,1%
Scen.4	40%	1 340	2,3	16,27	37,4	1,1%
Scen.5	85,9%	2 879	3,4	15,10	51,3	1,5%
Scen.6	85,9%	2 879	1,5	16,04	24,1	0,7%

Pentru localitățile rurale din zona de sud a republicii venitul mediu per persoană în zona rurală este de 992,1MDL/lună. Numărul mediu de persoane per gospodărie în localitățile rurale analizate este 3,53pers/gospodărie, sau venitul mediu per gospodărie este de 3 499MDL/lună/gosp. Tabelul 4-6 prezintă diverse scenarii ale tarifului, respectiv ale gradului de suportabilitate în dependență de numărul de abonați și consumul de servicii. Luând în considerare faptul că volumul de servicii facturate în localitățile rurale au o pondere mică în volumul total de servicii facturate de întreprinderea apă-canal, din acest motiv tariful nu are o sensibilitate mare în dependență de volumul de servicii facturate în localitățile rurale.

5 Concluzii și recomandări

În urma studiului efectuat s-a conchis asupra următoarelor:

- În ultimii 3 ani tariful nu s-a actualizat anual, după cum prevede pct. 7.5 din „Metodologia determinării, aprobării și aplicării tarifelor pentru serviciile publice de alimentare cu apă, de canalizare și epurare a apelor uzate”;
- Tariful pentru serviciile de alimentare cu apă este diferențiat atât între diferite categorii de consumatori cât și în interiorul categoriilor, cum este cazul tarifelor pentru servicii a populației. Prin subvenționarea încuciușată, costurile populației sunt suportate parțial de agenții economici și de bugetul orășenesc.
- Tarifele aplicate agenților economici pe parcursul anilor devin tot mai insuportabile. În condițiile de concurență, acest fenomen duce la faptul că unii agenți economici, consumatori mari de servicii, își forează propriile surse de apă și se refuză de serviciile întreprinderii municipale;
- Nu există un Regulament de elaborare, aprobare și aplicare a tarifului, aprobat de consiliul orășenesc, în care s-ar stipula clar evoluția acestuia într-o anumită perioadă, ceea ce provoacă în unele cazuri adoptarea unor decizii populiste și influențate politic;
- Tariful nu acoperă cheltuielile pentru serviciul de alimentare cu apă. Pentru tariful aprobat în 2010 tariful mediu a fost de 9,09lei/mc iar costul 13,98lei/mc;
- Preluarea în gestiune a sistemului de alimentare cu apă din localitățile rurale, incluse în prezentul studiu, nu va duce la creșterea tarifului pentru serviciul de alimentare cu apă;
- Se recomandă de a elabora și aproba Politica Tarifară a serviciului de alimentare cu apă și canalizare pentru o perioadă de 3-5 ani, aprobat de Consiliile Unităților Teritoriale Administrative, care vor coopera în domeniul acestor servicii; Această politică ar prevedea aplicarea unui tarif unic. Pentru prima etapă aprobarea unui tarif unic pentru populație, la o a doua etapă aprobarea tarifului unic pentru agenți economici și instituții bugetare și în a treia etapă aprobarea tarifului unic pentru toate categoriile de consumatori;
- Se recomandă optimizarea indicatorilor privind costurile unitare de operare a sistemului;
- Din analiză rezultă că extinderea sistemului de alimentare cu apă și canalizare, în localitățile limitrofe este eficientă;
- Pentru o extindere eventuală în alte zone, în conformitate cu Strategia de Dezvoltare Socio-Economică a Raionului Cahul pentru 2012-2017 Componenta: Alimentare cu apă și servicii de canalizare (Etapale ulterioare), este necesar de luat în considerație eficiența activității de transportare a apei;
- În localitățile unde nu este eficient transportarea apei se va previziona extinderea managementului asupra sistemeleor de alimentare cu apă și de canalizare autonome a localităților din raionul Cahul;
- Pentru o eventuală eficientizare a costurilor, se va analiza și propune externalizarea unor servicii neprofitabile din cadrul activităților operaționale a operatorului serviciului de alimentare cu apă și canalizare